

Mondkapjesplicht

CORONAWET

‘Dringend advies’ wordt dinsdag plicht

Iedereen moet volgens de wet mondkapjes op in openbare gebouwen, in winkels en op stations.

Door een onzer redacteuren

AMSTERDAM. We gaan tóch aan de mondkapjes. Dinsdag gaat de coronawet in en wordt het ‘dringende advies’ er één te dragen een plicht. In winkels, musea, gemeentehuizen. Op stations, in parkeergarages, bij het tankstation. In theaters en concertzalen (als je niet op je plek zit) en tijdens rijles en bij de kapper. Twee maanden geleden besloot het kabinet de discussie voor eens en altijd te beslechten. Veel Nederlanders hadden in de zomervakantie al mondkapjeservaring opgedaan in buurlanden en vonden dat het daar prima werkt. Iedereen boven de twaalf moet er één op. Neus en mond moeten bedekt zijn, en het moet een mondkapje zijn tegen virussen: een omhooggetrokken sjaal mag niet. Anders: 95 euro boete. Premier Mark Rutte (VVD) noemde het in oktober „juridisch lastig” om de mondkapjesplicht wettelijk te regelen. Het is gelukt via

een aparte regeling bij de tijdelijke coronawet, die in eerste instantie drie maanden geldt en de noodverordeningen vervangt. Toch was het ook vóór die wet soms al mogelijk een verplichting in te stellen, zegt onderwijsadvocaat Willem Lindeboom. „Privaatrechtelijke organisaties zoals winkels en de meeste scholen mogen eigen regels stellen. Over de vraag of de overheid dat ook mocht in publieke ruimtes, was er discussie. Er was een procedure over demonstraties in Amsterdam waar burgemeesters via noodverordeningen mondkapjes wilden verplichten. De rechter oordeelde in augustus dat dit mag, vanwege het belang dat de overheid heeft bij het handhaven van de volksgezondheid. Dat ging boven de persoonlijke levenssfeer.”

Buiten geldt de mondkapjesplicht niet. Maar: wie het kapje vaak op en af zet, verhoogt het risico op een coronabesmetting juist. Verstandige winkelaars houden hem dus op.

FOTO'S ROGER CREMERS

WINKELS

Winkelier gaat klant niet weigeren

Winkelketens zien het niet als hun taak de mondkapjesplicht te handhaven. Ze kiezen er eerder voor de klant te informeren.

Door Jan Daalder en Joost Pijpker

AMSTERDAM. „Goedemiddag meneer, heeft u een mondkapje bij zich?” Bij de ingang van het filiaal van buitensportwinkel Bever in Amsterdam houdt deze weken voortdurend een werknemer de wacht. Wie komt winkelen zonder mondkapje wordt aangesproken. Zo ook de man van in de veertig die deze woensdag langskomt voor nieuwe handschoenen. „Vergeeten? Sorry, maar ik moet u vragen er één op te doen. We hebben wegwerpkapjes als u wilt.”

In veel winkels was het dragen van een mondkapje de afgelopen weken nog vrijwillig. Via posters en bordjes werd wel vriendelijk verzocht een beschermend masker te dragen, maar klanten daarop aanspreken deden ketens lang niet altijd. Met de invoering van de mondkapjesplicht, dinsdag, verandert dat. Wie vanaf dan geen mondkapje draagt in de publieke binnenruimte loopt het risico op een boete van 95 euro.

Bever (veertig vestigingen) besloot die nieuwe regels niet af te wachten. Al vroeg in de pandemie koos het bedrijf ervoor klanten aan te spreken als ze geen masker droegen. „De veiligheid van onze klanten en medewerkers staat bij ons voorop. Dus

toen duidelijk werd dat mondkapjes konden helpen, zijn we dat ook echt gaan stimuleren”, zegt Gert van Binsbergen, operationeel directeur van Bever.

Tot veel weerstand bij klanten leidde dat volgens Van Binsbergen niet. Verreweg de grootste groep winkelbezoekers volgde dat verzoek zonder morren op. „Een enkele keer kom je iemand tegen die echt niet wil, maar dat zijn incidenten.” Voor zulke klanten zoekt Bever naar een andere oplossing. Een medewerker meesturen als begeleider bijvoorbeeld, om te voorkomen dat de klant bij anderen in de buurt komt.

De winkel uitzetten
Maar klanten verplichten tot het dragen van een mondkapje, dat gaat de buitensportketen te ver. Een winkelmeeuwker is geen handhaver en gaat geen consumenten weigeren bij de deur, zegt Van Binsbergen. Klanten kunnen ook om medische redenen weigeren een kapje te dragen.

Eenzelfde beleid voeren ook veel andere winkelketens, leert een rondgang. Ahold, het bedrijf achter Albert Heijn, Etoos en Gall & Gall (in totaal zo'n tweeduizend winkels), zal consumenten informeren over de verplichting, maar als het erop aankomt een klant niet weigeren. „Wij

”
Toen duidelijk werd dat mondkapjes konden helpen, zijn we dat gaan stimuleren
Gert van Binsbergen
directeur bij Bever

kunnen klanten niet de winkel uitzetten”, aldus een woordvoerder.

Ook de Mirage Retail Group, het bedrijf achter winkelketens Blokker, Intertoys, Big Bazar en BCC (samen circa achthonderd winkels), kiest ervoor om te informeren maar niet te handhaven. Klanten die zonder mondkapje komen, krijgen een exemplaar aangeboden. Maar optreden bij overtreding „is iets wat niet bij onze taken als winkelmeeuwker hoort”, mailt het concern.

Dus verandert er vanaf dinsdag veel in winkels? De woordvoerder van AS Watson, moederbedrijf van onder meer Kruidvat (950 winkels), denkt van niet. Het begrip ‘verplicht’ zal het bedrijf niet bezighouden. Op dit moment draagt „tussen de 80 en 90 procent van de klanten” al een masker. „Als we straks klanten zien die het niet dragen, gaan we in gesprek. Ook stellen we mondkapjes beschikbaar.”

Vechtpartijen
Volgens Eus Peters, directeur van branchevereniging Raad Nederlandse Detailhandel, lijkt de rol van de winkelier straks nog het meest op die van de conducteur in de trein. „Die kun je wel vragen of je weet dat er een plicht is. Maar als iemand dan geen mondkapje opdoet, kan hij geen

boete uitdelen of hem uit de trein gooien. Dat geldt ook voor winkelmeeuwkers: die moeten toezien op de naleving, maar hoeven niet te handhaven.”

De mondkapjesplicht is een regel voor de consument, benadrukt Peters. Een eventuele boete gaat dus ook naar de klant, niet naar de winkelier. Die hoeft er eigenlijk alleen voor te zorgen dat zijn personeel mondkapjes draagt. Als klanten weigeren, zou een ondernemer kunnen „opschalen” en er een boa (buitengewoon opsporingsambtenaar) bij roepen. De vraag is alleen: wie laat het zo ver komen?

Koopjeswinkel Action (390 filialen in Nederland) voelt weinig voor „vechtpartijen bij de ingang”, zegt een woordvoerder. Het bedrijf heeft daarom besloten dat klanten zonder mondkapje „in principe” de winkel niet in mogen. „Als iemand weigert, zullen we in eerste instantie de bedrijfsleider erbij halen.” Tegelijkertijd „zijn we geen politie”, aldus de zeggsvrouw. Toch verwacht het bedrijf dat veel klanten gewoon zullen gehoorzamen. „Dat zie je nu ook in het openbaar vervoer: op een enkel incident na, draagt iedereen een mondkapje. We merken het ook in onze winkels in landen waar al langer een mondkapjesplicht is. Daar gaat het eigenlijk altijd goed.”

Mondkapjes

Welke kan je dragen, en hoe?

Maandenlang wilde het kabinet niet aan een mondkapjesverplichting. Het zou „een vorm van schijnveiligheid bieden”, zei minister De Jonge (Volksgezondheid, CDA) nog in mei. De gedachte nu, zeven maanden later: je draagt ze niet voor jezelf, maar om de mensen om je heen te beschermen, aldus de informatiewebsite van de rijksoverheid.

Welke mondkapjes adviseert de overheid, nu die verplicht zijn in publieke ruimtes? Wegwerpkapjes, die te koop zijn in supermarkten en bij drogisten en online. Die kun je maar één keer gebruiken. Of textielmondkapjes, die je kunt kopen of zelf maken. Hieronder een instructie voor hoe je die zelf maakt.

Elk mondkapje moet in elk geval goed aansluiten op het gezicht. Neus, mond en kin moeten bedekt zijn. Het RIVM adviseert voor het opzetten én na het afzetten van het niet-medische mondkapje uw handen minimaal 20 seconden te wassen met water en zeep.

Bezoekers van de Albert Cuypmarkt in Amsterdam met mondkapjes.

SCHOLEN

‘Een groep ouders gaat in discussie’

Door onze redacteur
Mirjam Remie

AMSTERDAM. Op middelbare scholen zijn ze al twee maanden aan mondkapjes gewend. Sommige hadden van het ‘dringende advies’ van de overheid al een plicht gemaakt, in de gangen en in de hallen. Een enkele zelfs in de klas.

Het advocatenkantoor van Willem Lindeboom kreeg er veel vragen over van schoolbesturen. Wat moesten ze met ‘weigerleerlingen’? „Sommige leerlingen willen geen mondkapje dragen omdat dat schadelijk zou zijn, of omdat ze het als een gedragsexperiment zien”, zegt Lindeboom. „Of ze noemen andere argumenten uit de kring van anti-coronabeweging Viruswaarheid.”

Scholen mochten de plicht gewoon handhaven, ook al was er nog geen coronawet, stelt Lindeboom. „Het zijn privaatrechtelijke instellingen. Er zijn wel grondrechten zoals de persoonlijke levenssfeer, maar die zijn niet absoluut.”

Toch gebeurde dat niet altijd, zegt een woordvoerder van de VORaad. „Er is een kleine, maar actieve

groep ouders die veel met de school in discussie ging.” De vereniging van middelbare schoolbesturen verwacht dat die groep door de coronawet slinkt, omdat de mondkapjesplicht nu wettelijk vastligt.”

Elbrecht Claus is een van de ouders die heel ongelukkig is met de mondkapjesplicht. Met andere Friese ouders richtte ze een regionaal meldpunt op, waarvan er inmiddels twaalf zijn. „We vinden dat mondkapjes niet thuishoren op school”, zegt ze. „Er is geen wetenschappelijk bewijs dat ze werken. Kinderen hebben dat maandenlang op het journaal gehoord. En ze halen de sociaal-emotionele veiligheid weg. We krijgen meldingen over leraren die schreeuwen: ‘Zet een mondkapje op, of wil je verantwoordelijk zijn voor mijn dood?’”

Wiskundeleeraar Siep de Haan, die les geeft op een school in Utrecht, vindt de sfeer niet slechter door mondkapjes. Integendeel: „Leerlingen zijn liever geworden, voor elkaar en naar docenten. Ze beseffen dat fysiek onderwijs niet langer vanzelfsprekend is. Ze helpen graag mee aan een veilige school.”

BIBLIOTHEKEN

‘Zonder mondkapje val je meteen op’

Door onze redacteur
Sheila Kamerman

ROTTERDAM. Theo Kemperman, directeur van de openbare bibliotheken in Rotterdam, geeft alvast het goede voorbeeld: hij heeft een wit mondkapje met het oranje bibliotheeklogo erop. Hij houdt niet van gekke mondkapjes met een grijs erop of zo. Maar wel van deze.

Vanaf dinsdag moeten iedereen een mondkapje op die een bibliotheek binnen wil en Kemperman kan daar kort over zijn: in Rotterdam moet het al. „We hebben dagelijks een paar duizend bezoekers, dus het leek me veiliger.” Over schreeuwende klanten die zonder kapje naar binnen wilden, heeft hij niets gehoord, zegt hij. Maar het deurbesluit is dan ook strikt. Er staan beveiligers die kijken of iedereen een kapje op zit en een mandje meeneemt. „Zo tellen we hoeveel mensen in het gebouw zijn.”

Verder is het simpel: loop je, dan heb je het kapje op. Zit je, dan mag je af. Als je er geen bij hebt, krijg

je er een van de bibliotheek. „Nee, niet zo’n mooie met een logo. Maar wel gratis.”

Ook bij de NS maken ze zich niet erg druk over de mondkapjesplicht. In de treinen moet het al, en vrijwel iedereen doet het ook, zegt woordvoerder Erik Kroeze. „Dus dat het nu ook in de stations moet, is geen heel grote stap. Veel mensen dragen daar ook al mondkapjes.”

De Veiligheid en Servicemedewerkers van de NS, dat zijn de mensen die de treinen handhaven, gaan handhaven. Kroeze: „Zij hebben ook de bevoegdheid om een boete uit te delen maar we gaan er niet vanuit dat het nodig is.” Sinds 1 oktober is het ook verboden om op stations te roken, daarvoor mocht dat nog bij speciale rookzuilen op de perrons. Ook daar zijn nauwelijks problemen mee, zegt Kroeze.

Dat er door corona nog maar dertig procent van het normale aantal reizigers (ongeveer 1,3 miljoen per dag) met de trein reist, is jammer, aldus de woordvoerder. Maar het maakt handhaven ook een stuk makkelijker. „Zonder mondkapje val je meteen op.”